

УДК 330.073.53

DOI: 10.31359/2411-5584-2018-32-1-60

## **М. В. ШТАНЬ**

кандидат економічних наук,  
доцент кафедри фінансів, обліку  
та фундаментальних економічних дисциплін  
Національної академії управління,  
Україна, м. Київ  
e-mail: mvsh2307@gmail.com  
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4938-555X>



# **ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ<sup>1</sup>**

У статті визначено, що динаміка розвитку національної економіки значною мірою обумовлюється роллю держави. Проведено аналіз значення державних закупівель в активізації макроекономічних процесів. Визначено напрями подолання негативних тенденцій розвитку системи державних закупівель в Україні. Проаналізовано перспективні напрями використання світового досвіду стимулювання розвитку національних економік на основі потенціалу, який зосереджено у сфері державних закупівель. Досліджено концептуальні засади та визначено основні детермінанти активізації розвитку державних закупівель в Україні.

**Ключові слова:** державні закупівлі, локалізація виробництва, промислова політика, державні видатки, зростання ВВП.

**JEL Classification:** E62, H11, H61.

**Постановка проблеми.** Вплив держави на розвиток економіки повинен характеризуватися антикризовою спрямованістю і бути націленим на формування та функціонування соціально орієнтованої економічної системи, яка

<sup>1</sup> Стаття підготовлена в межах виконання науково-дослідної теми Національної академії управління «Інноваційно-інвестиційні чинники сталого соціально-економічного розвитку» (№ державної реєстрації 0116U003934).

© Штань М. В., 2018. Цей твір ліцензовано за ліцензією Creative Commons – Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Доступно на <http://econtlaw.nlu.edu.ua>.

враховує й узгоджує широкий спектр інтересів економічних суб'єктів. Протягом останніх десятиліть держава є активним суб'єктом економічних процесів, функції якого забезпечують цілісність національної економічної системи. Ускладнення економічних зв'язків обумовлює дедалі активніше втручання держави в господарське життя з метою протидії негативним тенденціям, що виникають в економіці. Економічна роль держави розкривається крізь призму аналізу фінансових потоків, котрі мають місце за сучасних умов. Беручи до уваги тенденції розвитку суспільства, слід звертати увагу на збільшення величини державних виплат та розширення впливу держави на всі сектори економіки.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Останніми роками актуалізація проблем визначення напрямів активного впливу держави на перебіг макроекономічних процесів на основі використання інструментарію державних закупівель обумовлюється зростанням масштабів та глобальним характером досліджень. Наукова спільнота звертає особливу увагу на необхідність пошуку оптимального розв'язання проблем економічного розвитку на основі максимального використання потенціалу ендogenous зростання, оскільки такі заходи спроможні сприяти побудові ефективної та дієвої економічної політики.

Проблематика аналізу механізмів державних закупівель доволі детально проаналізована вченими, водночас не існує однозначних підходів щодо пошуку напрямів підвищення ефективності використання потенціалу державних закупівель у національній економіці. Серед вагомих наукових досліджень у сфері аналізу напрямів активізації розвитку національної економіки на основі використання інструментарію державних закупівель чільне місце посідають праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як В. Геєць [1], Л. Гончаренко [2], Ю. Городніченко [3; 4], І. Гужва [5], Н. Пойда-Носик [6], В. Пономаренко та І. Гонтарева [7], В. Сіденко [8], Ю. Уманців і О. Кравчук [9], Ю. Уманців і О. Міняйло [10].

**Формулювання цілей.** Метою статті є розкриття новітніх тенденцій формування напрямів стимулювання розвитку національної економіки на основі використання інструментарію державних закупівель.

**Виклад основного матеріалу.** Проведений аналіз дає змогу дійти висновку про те, що збільшення ВВП, який у вигляді чистого внутрішнього продукту потрапляє в сектор нефінансових корпорацій і сектор домашніх господарств, сприяє зростанню їхніх прибутків та доходів, а це створює підґрунтя для збільшення розміру інвестицій і споживчих витрат, що в кінцевому підсумку обумовить збільшення сукупного попиту та стимулює зростання обсягів національного виробництва (рис. 1).



Рис. 1. Модель функціонування економіки з урахуванням впливу держави  
Джерело: доповнено автором на основі [10, с. 143]

Зростання обсягу інвестицій сприяє розвитку виробництва та неодмінно має викликати підвищення рівня зайнятості населення й зростання його доходів, частина з яких також може розглядатися як інвестиційні ресурси. Саме тому збільшення обсягів державних інвестицій обумовлює зростання ВВП. У результаті фінансові суб'єкти акумулюють більші обсяги коштів, що надає їм змогу нарощувати кредити підприємницькому сектору й на основі цього збільшити обсяг приватних інвестицій [10, с. 142–143]. Трансформації у виробництві, ускладнення економічних зв'язків, посилення державного впливу на економіку – такий причинний зв'язок дійсно досить чітко виявляється протягом усіх описаних вище етапів еволюції економічних функцій держави. Витрати на споживання в державному секторі та витрати на придбання інвестиційних товарів відносять до державних закупівель товарів і послуг. Використовуючи бюджетні видатки, держава може маніпулювати сукупним попитом, рівнем цін і зайнятості, а також обсягом національного виробництва, доходу й іншими макроекономічними показниками [9, с. 97–99].

На основі застосування інструментарію макроекономічного аналізу можна стверджувати, що збільшення державних видатків збільшує обсяг ВВП та є обов'язковою складовою сукупного попиту на товари і послуги. Більше того, зростання державних видатків приводить до масштабнішого зростання доходу в порівнянні з попереднім рівнем. При цьому має місце наявність мульт-

типлікатора державних видатків, який демонструє приріст національного продукту під дією приросту державних видатків.

Причина мультиплікативного ефекту полягає в тому, що вищий рівень доходу обумовлює вищий рівень споживання та інвестицій. Оскільки зростання державних видатків збільшує дохід, це збільшує рівень споживання та інвестицій, що, своєю чергою, сприяє подальшому зростанню доходів, а також збільшенню рівня споживчих та інвестиційних видатків. Тому зростання державних видатків обумовлює збільшення доходів. Це означає, що вищий дохід, який отримують економічні суб'єкти через зростання державних видатків, спричиняє збільшення споживання та інвестицій, які також примножують ВВП (рис. 2).

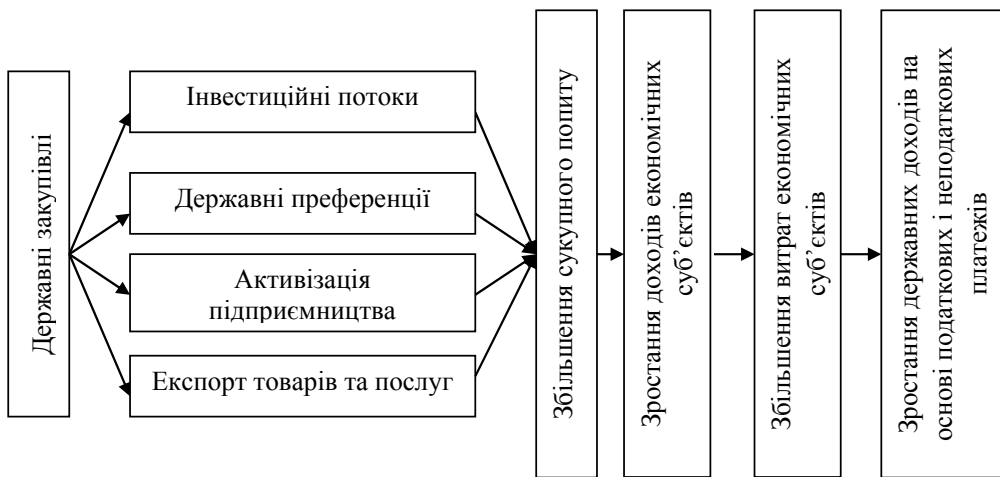


Рис. 2. Вплив державних закупівель на національну макроекономічну динаміку  
*Джерело:* доповнено автором на основі [10, с. 142–144; 8, с. 9–12]

Проведений аналіз дає змогу дійти висновку, що державні закупівлі в багатьох країнах становлять у середньому 10–15% ВВП [5]. Саме тому уряди намагаються максимально ефективно спрямувати ресурси на стимулювання власного економічного розвитку, зайнятості та максимально обмежити відтік коштів в економіку інших країн. У результаті використання інструментарію державних закупівель для досягнення цілей власного економічного розвитку у світі динамічно прогресує політика протекціонізму в цій сфері.

Так, наприкінці 2008 р. низка країн світу запровадили цілий комплекс нових заходів, які передбачають локалізацію при здійсненні державних закупівель. Щонайменше 10 млрд дол. США імпорту щорічно обмежується вимогами до локалізації при здійсненні державних закупівель у таких країнах,

як США, держави ЄС, Китай, Індія, Індонезія, Аргентина. На сьогодні показник «проникнення» імпорту в сектор державних закупівель є дуже низьким і в середньому становить 5,5%, а це означає, що ці ринки фактично закриті для міжнародної конкуренції [2].

В українській практиці державні закупівлі відбуваються вкрай безсистемно. Через відсутність стратегічних планів використання інструментарію державних закупівель для стимулювання економічного розвитку, а також через використання переважно цінового критерію оцінювання тендерних пропозицій рівень проникнення імпорту в сектор державних закупівель України сягає 38,0% [5]. Саме тому українська політика у сфері державних закупівель у загальносвітовому контексті істотно відрізняється від найкращих світових практик, оскільки за умов хронічного дефіциту платіжного балансу, скорочення виробництва і зниження рівня зайнятості інструмент державних закупівель має бути спрямований саме на стимулювання зайнятості та виробництва в національній економіці.

Проведений аналіз дає змогу дійти висновку про те, що Україна потребує докорінної зміни системи державних закупівель, оскільки зараз українські державні закупівлі значною мірою працюють на розвиток економік інших країн та на добробут домашніх господарств. Річний обсяг державних закупівель в Україні сягає 275 млрд грн, тобто майже 12% ВВП. Водночас, незважаючи на те, що 99% учасників тендерів є українськими суб'єктами господарювання, частка імпортової складової під час держзакупівель оцінюється експертами у 38% (понад 100 млрд грн щороку). Разом з тим частка імпортової складової під час державних закупівель в інших країнах є набагато меншою. Так, зокрема, у Японії та США вона становить менше 5,0%, у ЄС – у середньому 7,9% [2].

У цьому контексті особливу увагу привертає парламентська ініціатива «Купуй українське, плати українцям» (далі – законопроект), яка передбачає встановлення на законодавчому рівні багатофакторної моделі оцінювання тендерних пропозицій у рамках державних закупівель. Зокрема, у законопроекті пропонується ціновий критерій, питома вага якого залишається 70,0%, доповнити такими критеріями, як якість, тривалість виробничого й споживчого циклів, умови оплати тощо.

З погляду формування національної промислової політики важливим аспектом законопроекту є запровадження обов'язкового критерію локалізації при оцінюванні тендерних пропозицій. Так, зокрема, ідеться про підтвердження рівня локалізації до 20,0%. Наявність у тендерній пропозиції місцевих ресурсів, у тому числі засобів виробництва, робочої сили та матеріалів для виготовлення товарів, дозволить виробникам отримати преференцію до 25,0% у ціновій конкуренції з імпортними аналогами [2].

У практичному аспекті підтвердження критерію локалізації для вітчизняних виробників є обов'язковою передумовою для експорту. Це стосується використання митно-тарифних преференцій у рамках угод про вільну торгівлю, зокрема з ЄС. Угодами про вільну торгівлю передбачається надання митних переваг лише для товарів походженням (тобто видобутих, вироблених або достатньою мірою оброблених) з країни – сторони такої угоди. Однак активна спроба сформувати політику державних закупівель в Україні крізь призму стимулювання промислового розвитку викликала гостру дискусію.

При цьому незаперечною є необхідність активних дій з боку держави, в основі яких має перебувати національний економічний прагматизм. Принципово важливо, що до таких дій мають спонукати не поради іноземних суб'єктів, а приклади їхньої успішної економічної політики за часів переходу до нового – більш високого рівня розвитку.

У розвинених країнах політика у сфері державних закупівель ґрунтується на детальному аналізі виробничих можливостей і споживчих потреб. При цьому формуються середньо- і довгострокові плани таких закупівель, що пов'язані з необхідністю оновлення основного капіталу, розвитком інфраструктури, модернізацією та інноваційним розвитком, а також стимулюванням певних секторів економіки. Прагматизм використання інструментарію державних закупівель у промисловій політиці полягає також у максимальному залученні широкого спектра місцевих ресурсів для реалізації державного замовлення.

Саме такі заходи повинні активно використовуватися в Україні, однак найкращий світовий досвід доволі часто ігнорується при формуванні законодавчої та нормативно-правової бази. Чимало критиків підтримки національного виробника обґрунтовують свою позицію низькою якістю та високою ціною вітчизняних товарів. Показовим при цьому є досвід Кореї, де через державне замовлення формувався попит на продукцію вітчизняного виробництва. На першому етапі продукція була низької якості й значно дорожчою за іноземні аналоги. Однак через формування попиту з боку держави в поєднанні з іншими інструментами державного регулювання було забезпечено умови для виходу товарів корейського виробництва на світові ринки, які впевнено заходили у відповідні ніші міжнародних ринків. Нині корейські торговельні марки займають передові позиції на світових ринках високотехнологічної продукції, що вдалося досягти на основі визначальної ролі держави [6, с. 195–196]. Так, зокрема, у 2016 р. частка корейських LG та Samsung на світовому ринку телевізорів склала близько 33,5%. На ринку мобільних телефонів США, який ще донедавна контролювався корпорацією Apple, мобільні телефони корейського виробництва займають 50,0% [3, с. 223–227].

У Китаї закон про державні закупівлі виділяє три винятки під час закупівлі імпоротної продукції, а саме: у разі, коли вона не виробляється у країні, у разі, коли постачатиметься виключно за кордон, та тоді, коли це передбачено іншими законами. У Туреччині під час здійснення публічних закупівель національна складова повинна становити не менш ніж 15,0%. У країнах ЄС впроваджено норму, що в разі, коли ціна є нижчою від порогових закупівель, то впроваджуються інші правила закупівель [5].

Таким чином, світовий досвід містить багато інших прикладів державно-приватного партнерства, що можуть бути використані в Україні. Зміна правил проведення державних закупівель є лише елементом розвитку промислової політики України, але він є визначальним для еволюційного переходу до нового рівня формування національної економічної політики.

Розрахунки засвідчують, що запровадження в Україні критерію локалізації на рівні 20,0% при здійсненні державних закупівель забезпечить скорочення імпорту на 4,4 в. п. (відсоткового пункту). Відповідне зростання попиту з боку держави на продукцію вітчизняного виробництва забезпечить підвищення обсягів виробництва промислової продукції в Україні на 3,0 в. п. (машин і обладнання – на 1,8 в. п., електричного устаткування – на 2,7 в. п., різної готової продукції – на 5,1 в. п.). Мультиплікативний ефект промислового розвитку в результаті взаємодії між секторами економіки дозволить прискорити темпи зростання ВВП України на 1,1 в. п. [5].

Запровадження цінових преференцій у державних закупівлях є заходом створення сприятливих передумов, які не передбачають надання адресної державної допомоги, а тому здійснюються в межах «зеленої скрині» (дозволених заходів). При цьому такі заходи можуть запроваджуватися в Україні за умов загострення дефіциту платіжного балансу та за надзвичайних обставин у міжнародних відносинах. Як відомо, головною метою членства в міжнародних економічних організаціях та підписання торговельних угод є створення сприятливих передумов для економічного розвитку. Відповідно у разі виникнення загроз чи дисбалансу економічного розвитку окремого учасника міжнародної організації або угоди передбачено можливість запровадження державами стабілізаційних заходів [4, с. 405–409].

На необхідності державної підтримки виробників наголошує також і виконавчий директор Національного комітету з промислового розвитку України А. Гіршфельд, указуючи на те, що всі цивілізовані країни захищають свої ринки. Натомість Україна, маючи надзвичайну ситуацію в економіці й отримавши зниження ВВП зі 180 млрд дол. до 90 млрд дол., ще не визначилася, чи слід захищати внутрішній ринок. На це звертає увагу й голова Ради Федерації роботодавців України Д. Олійник, указуючи, що законопроект у жодно-



му разі не суперечить міжнародним зобов'язанням, взятим Україною в межах СОТ та Угоди про зону вільної торгівлі України з ЄС [2].

Ідеться про те, що документ можна кваліфікувати у вигляді винятку із загальних правил саме як захід макроекономічної стабілізації. Світова практика визнає ефективність застосування у критичних ситуаціях механізму публічних закупівель для невідкладного вирішення питань зайнятості, платіжного балансу, відновлення окремих секторів економіки та регіонів [1, с. 6–14]. Україна має право та зобов'язана захищати інтереси вітчизняних товаровиробників і власних громадян [7, с. 5–6]. Так, наприклад, законодавство про держзакупівлі США в галузі інфраструктури та транспорту передбачає, що складова продукції американських підприємств повинна становити 60,0%, у 2018–2019 рр. – 65,0%, у 2020 р. – 70,0% [5].

Очевидно, що стимулювання промислового розвитку через державні закупівлі має також супроводжуватися й іншими заходами з боку держави, серед яких лібералізація процедур реєстрації підприємств, забезпечення податкових преференцій для індустріальних парків, спрощення умов приєднання до інженерних мереж, початок діяльності експортно-кредитного агентства, створення мережі торговельних представництв України за кордоном тощо. У цьому зв'язку важливо також узгоджувати державні заходи з іноземними партнерами, що має відбуватися у прозорий спосіб, щоб такі заходи не визначалися як такі, що суперечать взятим Україною на себе зобов'язанням.

**Висновки.** Проведений аналіз дає змогу дійти висновку про те, що реалізація державою активної політики, що ґрунтується на необхідності стимулювання її розвитку з використанням інструментарію державних закупівель, передбачає вирішення двох найважливіших завдань стратегічного характеру. По-перше, ідеться про приведення функцій держави у повну відповідність з потенціалом її ендogenous розвитку, що передбачає здатність держави ефективно здійснювати економічну політику, спрямовану на сприяння національному економічному зростанню. По-друге, таке завдання пов'язане з необхідністю підвищення дієздатності державних інститутів, що передбачає здійснення ефективної діяльності держави, яка сприяла б розвитку внутрішнього виробництва конкурентоспроможних товарів і послуг.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гесць В. Особливості взаємозв'язку економічних та політичних трансформацій на шляху до реконструктивного розвитку економіки України. *Економіка України*. 2017. № 10. С. 3–17.
2. Гончаренко Л. Міфи та реалії прийдешнього закону. URL: <http://www.golos.com.ua/article/297769> (дата звернення: 08.12.2017).
3. Gorodnichenko Y., Talavera O. Price setting in online markets: Basic facts, international comparisons, and cross-border integration. *American Economic Review*. 2017. Vol. 107. P. 217–248.



4. Gorodnichenko Y., Roland G. Culture, institutions and the wealth of nations. *Review of Economics and Statistics*. 2017. Vol. 99. P. 402–416.
5. Гужва І. Державні закупівлі як інструмент формування промислової політики. URL: [https://dt.ua/promyshliennost/derzhavni-zakupivli-yak-instrument-formuvannya-promislovoyi-politiki-264629\\_.html](https://dt.ua/promyshliennost/derzhavni-zakupivli-yak-instrument-formuvannya-promislovoyi-politiki-264629_.html) (дата звернення: 08.12.2017).
6. Poyda-Nosyk N. Financial security of Ukraine in conditions of European integration. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 1, ч. 1. С. 192–196.
7. Ponomarenko V., Gontareva I. The system of causal connections between entrepreneurial activity and economic development. *Economic annals-XXI*. 2017. № 5–6. P. 4–7.
8. Sidenko V. The Crisis processes in the EU development: origins and prospects. *Економіка і прогнозування*. 2017. № 1. С. 7–30.
9. Уманців Ю. М., Кравчук О. О. Інституційна обумовленість економічних функцій держави. *Економічна теорія та право*. 2017. № 4. С. 93–105.
10. Уманців Ю. М., Міняйло О. І. Еволюція ролі та функцій держави в економіці. *Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 28/1. С. 140–148.

## REFERENCES

1. Heiets, V. (2017). Osoblyvosti vzaiemozviazku ekonomichnykh ta politychnykh transformatsii na shliakhu do rekonstruktyvnoho rozvytku ekonomiky Ukrainy [Features of the relationship of economic and political transformations on the path to the reconstruction of the Ukrainian economy]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 10, 3–17 [in Ukrainian].
2. Honcharenko, L. *Mify ta realii pryideshnoho zakonu [Myths and reality of the coming law]*. Retrieved from <http://www.golos.com.ua/article/297769> [in Ukrainian].
3. Gorodnichenko, Y., & Talavera, O. (2017). Price setting in online markets: Basic facts, international comparisons, and cross-border integration. *American Economic Review*, 107, 217–248.
4. Gorodnichenko, Y., & Roland, G. (2017). Culture, institutions and the wealth of nations. *Review of Economics and Statistics*, 99, 402–416.
5. Huzhva, I. *Derzhavni zakupivli yak instrument formuvannia promyslovoi polityky [Public Procurement as an Instrument for the Formation of Industrial Policy]*. Retrieved from [https://dt.ua/promyshliennost/derzhavni-zakupivli-yak-instrument-formuvannya-promislovoyi-politiki-264629\\_.html](https://dt.ua/promyshliennost/derzhavni-zakupivli-yak-instrument-formuvannya-promislovoyi-politiki-264629_.html) [in Ukrainian].
6. Poyda-Nosyk, N. (2017). Financial security of Ukraine in conditions of European integration. *Naukovyi visnyk Polissia – Scientific bulletin of Polissia*, 1(1), 192–196.
7. Ponomarenko, V., & Gontareva, I. (2017). The system of causal connections between entrepreneurial activity and economic development. *Economic annals-XXI*, 5–6, 4–7.
8. Sidenko, V. (2017). The Crisis processes in the EU development: origins and prospects. *Ekonomika i prohnouzuvannia – Economics and Forecasting*, 1, 7–30.
9. Umantsiv, Iu. M., & Kravchuk, O. O. (2017). Instytutsiyna obumovlenist ekonomichnykh funktsiy derzhavy [Institutional conditionality of economic functions of the state]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 4, 93–105 [in Ukrainian].
10. Umantsiv, Iu. M., & Miniailo, O. I. (2016). Evolyutsiya roli ta funktsiy derzhavy v ekonomitsi [Evolution of the role and functions of the state in the economy].

*Ekonomichnyi visnyk universytetu – Economic bulletin of the University, 28/1, 140–148 [in Ukrainian].*

Стаття надійшла до редакції 20.12.2017 р.

Стаття пройшла рецензування 19.01.2018 р.

Стаття рекомендована до опублікування 16.02.2018 р.

### **М. В. ШТАНЬ**

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансов, учета и фундаментальных економічних дисциплін Національної академії управління, Україна, г. Київ

## **ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЗАКУПКИ В СИСТЕМЕ МЕР ПО СТИМУЛИРОВАНИЮ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ**

В статье определено, что динамика развития национальной экономики в значительной мере обуславливается ролью государства. Проведен анализ значения государственных закупок в активизации макроэкономических процессов. Определены направления преодоления негативных тенденций развития системы государственных закупок в Украине. Проанализированы перспективные направления использования мирового опыта стимулирования развития национальных экономик на основе потенциала, сосредоточенного в сфере государственных закупок. Исследованы концептуальные основы и определены основные детерминанты активизации развития государственных закупок в Украине.

**Ключевые слова:** государственные закупки, локализация производства, промышленная политика, государственные расходы, рост ВВП.

### **M. V. SHTAN**

Ph.D., Associate professor of the Department of Finance, Accounting and Fundamental Economic Disciplines, National Academy of Management, Ukraine, Kyiv

## **PUBLIC PURCHASES IN STIMULATING OF THE NATIONAL ECONOMY DEVELOPMENT**

**Problem setting.** Under the current conditions of transformations one of the relevant problem becomes the rethinking of the scientific research results of the importance and role of the state's economic policy in the system of activating the development factors of the national economy. In this case, it is relevant to use the methodology of analyzing the

expansion of the tools spectrum, which involves stimulating the investment growth in the national economy, and also, promotes the production and causes development of increasing the employment level, growth of its incomes, some of which are also transformed into investment resources. That is why the increasing in public investment leads to GDP growth. Conceptualization of state influence mechanisms on the development of the national economy on the public procurement tools basis use should be based on a comprehensive analysis of factors that trigger the macroeconomic dynamics activation.

**Analysis of recent research and publications.** In recent years, the problems actualization of determining the state active influence directions on the macroeconomic processes course based on the public procurement instruments use is conditioned by the research scale and global nature growth. The scientific community pays special attention to the necessity to find the optimal solution of economic development problems on the basis of maximizing the potential of endogenous growth use, since such measures can contribute an effective economic policy construction. The problem of public procurement mechanisms is analyzed in details by scientists, while there are no unambiguous approaches to finding the ways to increase the public procurement potential using efficiency in the national economy.

**Paper objective.** The purpose of the article is to reveal the latest trends in forming the directions of stimulating the development of the national economy based on the use of public procurement tools.

**The main material presentation.** Using the macroeconomic analysis tools, it can be affirmed that an increase in public expenditures increases the GDP volume and is an aggregate demand integral part for goods and services. Moreover, the growth of public expenditures leads to a larger increase in income compared with the previous level. In this case, there is a state expenditures multiplier, which demonstrates the national product growth under the public expenditures increase influence.

The reason for the multiplier effect is that a higher level of income leads to the higher level of consumption and investment. As rising public expenditures increase income, that increases the level of consumption and investment, which, in its turn, contributes to a further incomes' increasing, as well as the consumer and investment expenditures level increase. Therefore, the growth of public expenditures leads to an increase in revenues. It means that higher incomes earned by economic agents due to rising public expenditures lead to an increase in consumption and investments that also increase GDP. The analysis makes it possible to conclude that Ukraine needs a radical change in the public procurement system. As Ukrainian state purchases are now largely working on the development of other countries' economies and on the households' welfare. The industrial development stimulation through the public procurement should also be accompanied by the other state actions, including enterprises registration liberalization, tax preferences provision for industrial parks, conditions simplification for joining the engineering networks, the export-credit agency activity beginning, trade missions network creation of Ukraine abroad etc.

**Conclusions.** The analysis makes it possible to conclude that the state's active policy implementation, based on the necessity to stimulate its development through the public procurement tools use, provides for the solution of two most important strategic tasks. Firstly, it is about bringing the functions of the state in full compliance with the potential of its endogenous development, which implies the state's ability to effectively implement the economic policies aimed at promoting national economic growth. Secondly, such a task relates to the necessity of state institutions capacity increasing, which implies an effective state action that would promote the competitive goods and services domestic production development.

#### **Short Abstract for an article**

**Abstract.** In the article is defined that the development dynamics of the national economy are largely conditioned by the role of the state. The state purchases value analysis in the macroeconomic processes revitalization is carried out. The directions of overcome of negative tendencies of state purchases system development in Ukraine are determined. The perspective directions of using the world experience of national economies development stimulating based on the potential concentrated in the public procurement sphere are analyzed. The public procurement development conceptual foundations and main determinants in Ukraine have been identified.

**Key words:** state purchases, production localization, industrial policy, government expenditures, GDP growth.

#### **Article details:**

Received: 20 December 2017

Revised: 19 January 2018

Accepted: 16 February 2018